

1.

מושב ירדנה, ישראל, תשפ"ג.

קרקורי ערב רעמו מהלול הסמוך וריחות אופייניים התאדו מהדיר. נתי ישב על גדר האבן מאחורי הבית, נשם את האוויר המושבניק המעורבל הזה, מהול באחוזים מסחריים של אוויר צח תוצרת עמק המעיינות. חיכה שאבא יבוא מהחממה, יוסיף לתערובת הניחוחות רוזמרין ולואיזה, ידווח לו אם ומה חדש. בסוף נכנס הביתה. צבט בחיבה את אחיו בני העשר. הוציא עניבה ועוד אחת. בדק אם הגרביים שלו לא נכנעו למי האבנית הישראליים, בחן את המגבעת מאלף ואחד צדדיה.

"איפה אמא, סיסטר?" שאל את לירז, אחותו, צעירה ממנו בשבע עונות וחצי.

"אמא על מצב 'סבתא' עכשיו", חצתה מג'הולים לשניים, "עושה בייביסיטר לקובבוש המהמם הזה, כי גיסתי המהממת, אמא שלו, אשתו של אחיק התאום המהמם הזה, יש לה הרצאה מהממת שהיא חייבת להיות בה. מהממת. ועכשיו אני על תקן הבייביסיטר של יוסי ויסמין, אחיי היקרים, שהם מהממים לא פחות. אני מקווה שאתה מספיק אינטליגנט להבין את רחשי ליבי".

"עזבי לירז", מזג לעצמו מים קרים ופזל לעבר דריאן, אחותו המתבגרת, כדי לוודא שאחזנה אינן כרויות לכיוונים לא רצויים. "אני לא על מצב תבונה, בינה, הבנה או כל מילה אחרת מהשורש ב.ו.נ".

"אתה יותר מדי מתוח, מיסטר", זרקה לו והנמיכה גם היא את קולה, "תרגיע מחשבות, דמיונות ושאר מרעין בישין. כולה פגישה שניה עם הבת של מנשה ברזאני, ראש ועדת רכש במועצת עמק המעיינות".

"למה כולה?" ניגש לחלון והדביק אף לזוגית, "את בעצמך אמרת שהיא היתה תלמידה מצטיינת, סבבה עם כולך ועדינה כזאת".

"בסדר, אבל מדובר בבחורה רגילה, לא במלכת שבא או נסיכת הכוכבים", הכניסה בננות ותמרים לשייקר. "מה הלחץ שלך? תירגע קצת. אולי אתה רוצה שאני אכין לך שייק? נסקפה? חליטה של במיה? גלידת סלק? ואם דווקא בא לך להתבשר לקראת הבשורות הטובות שלך, אמא טיגנה קובות בורגול לפני שיצאה. יש טחינה, אם מתחשק לך להוסיף מטבל. ורוטב צ'ילי חריף".

"מצחיק מאוד, לירז", גיחך. "את יודעת שאני נכנס לסרטים מדברים כאלה. אם זה היה תלוי בי, הייתי לוחץ 'דלג', 'עבור', 'החלף מצג' או משהו אחר שהיה פוטר אותי מהמתחים, מההידבקות לטלפון, לחלון, למבזקי החדשות של אבוש. למעקבים של החברות של סבתא גולה בשיחות סלון של ותיקי המושב. לא בשבילי ההלוך ושוב הזה. הלחצים. תני לי לשבת עם הגמרא שלי ולעוף למרחקים".

"תיזהר לא לעוף יותר מדי רחוק, אחי היקר", מזגה שייק לכוס גבוהה, "אם זכרוני אינו מטעה אותי, הילה ברזאני היא טיפוס ריאלי. לא בעניין של נדודים".

בורוג'רד, פרובינציית לורסטאן, איראן, תש"א.

גֶּהֶר לבית מליריזדה התעטפה בצ'אדור (כיסוי מוסלמי לאשה) ויצאה בחשכת הלילה הקפוא של בורוג'רד אל שכנתה המוסלמית, שירינה. כל כמה צעדים הסבה ראש לאחור. התפללה בלי מילים לבורא העולם שישמור על אחיה הקטנים: דוד בן החמש והתינוק, יוסף. זעקה שתיקה מעומק ליבה הצפוד, ששירינה לא תסגור את הדלת הכבדה אל מול רגליה היחפות.

במשך ימי ה'שבעה' על אמה, ישב המולא (ראש קהילה רוחני ומלמד תשב"ר) בחדר האבלים, הגה בתורה, בנביאים ובכתובים מבוקר עד ערב, ושאר בני הקהילה פקדו את הבית לפרקים, עמוסי תבשילי אורז, מגשי ירק רענן ונאדות שיכר.

שבעה ימים של מרורי אבל התערו לכוס תנחומין זמנית. בשעות השחרית והמנחה היתה נפשה רגועה למדי. עשרות אנשים היו בין קירות הצער שלה, ובין לבין, קבוצות קבוצות של נשים הנעות מצקצוקי לשון לצחצוחי לשון, מחיוך לקינה. גם מי שהגדילה לעשות וישבה להרבות נהי תמרורים ופסוקי שבר, חזרה לעת ערב אל ביתה המואר והותירה אותה על מרבד האבל לליל יגונים.

שכנות הביאו עראק לתינוק היתום, שיישן טוב טוב ב'נאנו', ערסל הבד הקשור למוטות ולחבלים, ולא יפריע בכיו הצווחני לשאר בכיותיהם הזמניות של בני הקהילה. אחרות הביטו בה ובשני אחיה והכבירו עצות. זמזמו סודות ותהיות מול עיניה הדומעות. איפה את, ננה.

עכשיו, כשנגמרו ימי החסד והיא נאלצה להישאר לבד עם דוד הקטן ויוסף התינוק, כשפיתי שלג החלו להיערם בחצרות, היה ליבה למים. אותם שפכה באישון ליל לקיתון דמיוני, מוטלת על שטיחי בד וגיבווי שמיות מזוהמות שנועדו לחמם שלושה ילדים יתומים. בעצם, שניים. יוסף זכה לריפוד נקי ב'נאנו' שלו. בעצמה כיבסה עבורו יריעות בד לבד ושמיכות צמר זעירות, שבוע לפני שננה שלה הלכה לעולם שכולו טוב.

בני הקהילה בבורג'רד דאגו לשלוח לה אוכל ושתייה ככל יכולתם. אך כמה יכלו לכלכלה, ורובם בעצמם קשי יום? אם ננה היתה פה, לא היתה חשה מחסור. ננה היתה מבשלת להם מיני אורז וירק, ומזינה את יוסף בכל עת. איפה את, ננה?

שירינה פתחה את הדלת: "כן, נג'ס! (טמאה) מה את רוצה?"

"יש לך דייסה? חלב? מעט! בבקשה! אחי הקטן יוסף תיכף יתעורר ואני אצטרך לתת לו משהו!" נעצה מבטה המצועף במלבושיה הנאים של שירינה. מבעד לעדיים המעטרים את צווארה, ראתה שלושה ילדים משחקים על שטיח, שתי נערות מצחקקות וקערת פירות על שולחן נמוך. ראתה חיים.

"אל תבואי לכאן, שמעת?" סיננה שירינה מאחורי צ'אדור כחול ולב שחור, "הבת שלי לקראת לידה. את עושה לה מזל רע! קמע! קמע אני צריכה בגללך!" וטרקה את הדלת.

גוהר דפקה על הדלת שנית וליבה הולם בה. פיו הקטן של אחיה עמד לנגד עיניה, הרהיבה עוז בנפשה והוסיפה לקרוא לה: "שירינה חָאנום! (גברת), פתחי את הדלת! אח שלי רעב, ומי יתן לו אוכל? ננה?"

שירינה מיהרה לפתוח חלון, להסיט וילון, צעקה לתוך השלג: "האוכל של האח המלוכלך שלך לא מעניין אותי! הלוואי שיבואו עלייך כל השדים והרוחות וימנעו ממך להגיע אל דלתי. חבל שהרובע שלכם דבוק לחצר שלי! אם תמשיכי לבקש בקשות חצופות ולהטריד אותי ואת ילדיי, אני אתפוס אותך, אשיג חתיכה מהשמלה הבלויה שלך, אשרוף אותה באש, ואת האפר אפזר על מפתן ביתי! את יודעת שרק כך המזל הרע שלך יעזוב אותי. נג'ס!"

גוהר הלכה הביתה. רכנה אל מצחו של יוסף התינוק, ליטפה אותו בעדינות בשפתייה. התפללה שיישן עוד קצת. חיבקה את דוד הקטן בחושך. מחר יהיה טוב, אחים שלי. מחר בבוקר השכנים שוב יביאו סירי נחושת חמים. נריח בבית שלנו דייסת גריסים ועמילן מתוק, אולי נקבל גם סוכריות פולאקי. ננה תבקש עלינו מלמעלה. רגע לפני שנרדמה, דובבו שפתייה 'שמע ישראל'.

בית שאן, ישראל, תשפ"ג.

עדיאל צוקר שתה את הקפה המי יודע כמה שלו ונבר בסיכומי השיעורים האחרונים אצל ד"ר סטופל. העבודה הסמינריונית יושבת לו על כל הורידים האפשריים, ומי יודע כמה לילות יצטרך לשרוף על השעמום הזה. הצטער שלא צילם את הסיכום האחרון מגולן אמסלם שלומד בשנה ב', אלוף הסיכומים בקורסים המשמימים ביותר. האמת שגולן אמסלם אלוף בעוד כמה דברים שיכולים לעזור לו, כמו משא ומתן עם מרצים למטרת הארכת זמן, המרת מבחנים בעבודות ועוד הישגים כאלה ואחרים, שיכולים לקצר את התהליך המייגע הזה. הו, זה קורס שאמור להיות חובה: 'השגת תואר בקלות ובמהירות' מאת פרופסור (במינוס דימוס) גולן אמסלם.

היה יכול לבזבז עוד הרבה דקות בשגינות סרק ודמיונות הבל, אם אמא שלו, מלכה צוקר, לא היתה נכנסת לחדרו המבולגן.

מלכה הגישה פיסטוקים, בוטנים ועוגיות. אמר לה "תודה" ונשף את כל האוויר שהיה לו בריאות. בסך הכל רצה להיות מורה. לדבר לילדים בגובה העיניים, להגן עליהם מפני בריונות, מפני אפיסת הרצון, מפני כל מיני דברים אפלים בעולם הזה. לתת להם כוח להיות הם, לא לחקות אחרים. אולי לשחק איתם כדורגל בהפסקות. זכר משפט עתיק שאומר: 'אם אתה לא יכול נגדם, פשוט תצטרף אליהם'. מעניין מי המציא את זה. מעניין. בסך הכל רצה להיות מורה, וכבר שנתיים וחצי שהוא קבור בעבודות ומבחני סמסטר ומוציא הון על נהיגות יומיומיות למכללה. מאין יבוא עזרו.

נוצר איך ישב בקפיטריה אתמול, ערך רשימת מטלות. לא הבין מאיפה להתחיל, לא ידע איך תסתיים. סמוטקין מהקפיטריה טפח על עורפו. "עוד קצת, עוד קצת, והתואר אצלך", הוא אמר לו, והציע סנדוויץ' תוניסאי. עדיאל אמר שהוא לא רעב עכשיו, ושעדיף לכתוב בשלט

'פריקסה', כי למיטב ידיעתו, ככה קוראים לזה. סמוטקין אמר שהוא לא מתעסק עם בעל הבית. "תקרא לזה אפילו בן גוריון", הגיש לו סודה, "העיקר שזה טעים ולא נשאר ממנו זכר".

"מתי אתה יוצא לעבודה?" התיישבה מלכה על כורסת הראטן הישנה.

"אחרי תפילת מנחה", הרים עין אחת מהכותרת 'מתודיקה לתושב'ע' והציץ בשעון. בעוד עשר דקות הוא צריך להיות בבית הכנסת. "למי את שולחת משהו היום?"

"היום המשלוח הוא עבורך, עדיאלי", נטפה מלכה חיבה לבנה הצעיר, "ארזתי לך פשטידת ירק ופירות חתוכים, אבל תמסור דרישת שלום לכל מי שנראה לך מדוכדך וכבוי עין. תגיד שאני מסרתי. לא משנה מי זה יהיה".

"אין בעיה, אמא", אמר לה, כמו בכל ערב כמעט, "עד חצי המלכות".

"ותנעל את הדלת כשאתה יוצא", המשיכה בתדרוך, "אבא הלך לפגישה עם יגודייב ואני לא יודעת מתי יחזור. שתהיה לך משמרת נעימה ובטוחה!"

עדיאל חיפש את המפתחות בתוך ערימות של דפים, דפדפות וספרי מחקר. מצא. שלף קופסאות בריאות מהמקרר. נגע באקדח. הכל במקום, אפשר לצאת לתפילת מנחה.

2.

מושב ירדנה, ישראל.

"אפשר לקבל משהו טעים בבית הזה?" התיישב אליהו זרגרי על כסא אחד, שילב רגליים עייפות על הכסא השני. "ואם אפשר, גם לקחת את כפות הידיים שלי ולשטוף אותן עם סבון, או לחילופין, לארגן לי מסוק עד לכיור. אני עייף במלוא מובן המילה".

ילדיו הצעירים עסקו במטלות לימודיות ואשתו נאווה היתה באמצע שטיפת ביתה של אמה שגרה גם היא במושב. אליהו ידע שבמקרים כאלו יש לו תמיד על מי לסמוך, ופיהק לעבר הסלון.

"לטגן לך גם סיגרים, אבא?" צחקקה לירזי מבעד לשמיכה בספה הכי מפנקת בסלון, פקחה עין אחת לכיוון המטבח, "או שמספיק לך רכס האורז היומי?"

"הרי האורז יספיקו, לירזי. תחממי לי שני הרים עם קצת חוֹרֶשֶׁט סָבִי (תבשיל ירק פרסי) מלמעלה, את יודעת".

"אני יודעת, אבוש", ניצרה מעליה גיבובי נייר, "כבר שוטפת לך בצל ירוק ועלי רשאד, בדיוק כמו שאתה אוהב".

"תודה. תואילי לספר לאביך הסקרן מה כל החוברות האלה שאת קוראת שם, על הספה שאת מתנחלת עליה כבר שבוע?"

"לא חוברות. מגזינים של אדריכלות ועיצוב", פתחה מיקרוגל, "אני חושבת ברצינות על התחום הזה. מה אתה אומר?"

"אני אומר שאם את מתעקשת לא להמשיך את שושלת בית אבותיך המפוארת וללמוד צורפות, אז מצידי את יכולה ללמוד מכונאות רכב או ארכיאולוגיה מקראית, רק שתעשי את זה קצר ולעניין. אני חולם על החופה שלך, לירזי. נגמור עם נתי ונגיע אלייך, בעזרת השם".

לירז נאנחה חרישית. אבא שלה עדיין לא ירד מהחלום הזה. צורפת. צורפת. קובי אחיה התחתן צעיר מאוד, הצליח להתחמק. נתי, אחיו התאום, הצהיר שהוא יחבוש את ספסלי בית המדרש, קיבל פטור מחוייך מהמשימה הלאומית. התוצאה: כל הציפיות נדבקו אליה.

"מה עם נתי, באמת?" שטפה גבעולי בצל ושלחה אישון שובב לחדר של נתי, "ברזאני עדיין לא התקשרו בעניין השידוך עם יורשת העצר, הילה?" אליהו כחכת.

"הם התקשרו", לחש למפת השעם המשובצת והסתיר את פיו בזר פטרוזיליה. "היא רוצה עוד פגישה. אבל אל תגידי לאחייך שסיפרתי לך. את יודעת שנתי לא אוהב שיחות סלון, דיונים ציבוריים על השידוכים שלו וכל הכיף הזה. וגם אל תגידי לאמא שאמרתי שזה כיף. בקיצור, ילדה שלי, אני רעב".

"לאן אתה הולך?" עפעפה לירז. "ולמה אתה מגהץ את החולצה שלך במשך שעה?"

נתי חייך לעצמו. "את מרגלת, אני יודע. אבל אני מגהץ חולצה כי קובבוש לכלך לי את הקודמת בפלסטלינה שלו".

"לא שאלתי למה אתה מגהץ חולצה", הניחה עיניה על העניבה התכולה ותופפה באצבעותיה על קרש הגיהוץ. "שאלתי למה אתה מגהץ אותה במשך הרבה זמן".

"כי זאת חולצה מקומטת שאחותי כיבסה כנראה בסחיטה במהירות האור", צחקק נתי. "בואי נפסיק את המשחק הזה. כנראה שמה שבאמת סחטת, זה מידע מאבא. סליחה, בטוח שסחטת. רציתי לספר אחרי שאחזור. אני לא עומד במתחים האלה, תתפללי עלי, אחות קטנה".

"מה נוסח התפילה?" שלפה לירז דף טיוטה עם ציור מתוצרת קובבוש.

"יהי רצון שיהיה רצון", תלה את החולצה החלקה על קולב, "ושלא אהיה לשחוק וללצון, ושלא אעמוד בפני נסיון ולא אבוא לידי בזיון, ושעל כל התקלה שלה יהיה לי רעיון, ושאיף אחד לא יתצפת עלי מהחלון..."

"ושהאבא הטחון שלה ישחרר מיליון", הוסיפה שורה. צחקו ביחד. החזיקה בטן, הוא החזיק מעמד. פתאום עצרה. "רגע, אתה אמרת